

Finansiell profil

Melleruds kommun 2002–2004

KommunForskning
i Västsverige

Innehåll

Inledning – syftet med denna rapport

Finansiell utveckling och ställning hos kommunerna
i Västra Götalands län 2002–2004

Så tolkar du den finansiella profilen!

Förklaringar av de fyra perspektiven
och de finansiella nyckeltalen

Finansiell profil över kommunen 2002–2004

49 finansiella profiler 2004

– Kommunerna i Västra Götalands län

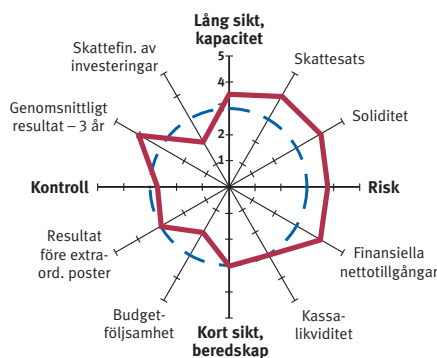

Karta över gradering av kommunerna
i Västra Götaland 2004
utifrån den finansiella profilen

Inledning – syftet med denna rapport

Denna rapport är ett komplement till den traditionella finansiella eller ekonomiska analys som återfinns i varje kommuns årsredovisning. Till skillnad från den traditionella analysen i årsredovisningen, som huvudsakligen beskriver utvecklingen över tid, fokuserar denna rapport i första hand på att analysera var din kommun befinner sig finansiellt och hur den har utvecklats i förhållande till övriga 48 kommuner i Västra Götalands län de senaste tre åren.

Jämförelsen bygger på en speciellt framtagen finansiell profil. Den är konstruerad som ett polärtdiagram. Diagrammet innehåller dels fyra finansiella perspektiv, dels åtta finansiella nyckeltal som är viktiga ur en kommuns finansiella horisont. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap eller kapacitet, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. De finansiella nyckeltalen är sådana nyckeltal som är vanligt förekommande inom kommunsektorn. En närmare beskrivning av

den finansiella profilen görs på sidorna 10–11.

Inledningsvis i rapporten redovisas en beskrivning av hur kommunerna i Västra Götaland har utvecklats finansiellt under perioden 2002–2004. Analysen kretsar kring de finansiella nyckeltal som används i den finansiella profilen längre fram i rapporten.

Därefter följer en beskrivning av den finansiella profilen och de nyckeltal och perspektiv som ingår i den.

I anslutning till detta görs en genomgång av just din kommuns finansiella ställning och utveckling under 2002–2004. Analysen fokuserar på att jämföra kommunens utveckling gentemot den genomsnittliga utvecklingen för Västra Götalands kommuner under samma period. Detta görs både via traditionella finansiella nyckeltal och med hjälp av den finansiella profil som tidigare har beskrivits. Målsättningen är att belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen.

Därefter följer en redovisning av samtliga Västra Götalands kommuners finansiella profiler för 2004. En redovisning görs också av genomsnittliga medel- och medianvärden för de finansiella nyckeltal som ingår i den finansiella profilen.

Allra sist redovisas en karta över Västra Götaland där kommunerna har inordnats i tre grupper utifrån vilken typ av finansiell profil kommunen uppvisade under 2004.

Finansiell utveckling och ställning hos kommunerna i Västra Götalands län 2002–2004

Syfte med detta avsnitt är att kortfattat beskriva den genomsnittliga finansiella utvecklingen och ställningen bland Västra Götalands kommuner under perioden 2002–2004. Analysen skall ses som ett komplement till den finansiella profil som presenteras längre fram i denna rapport.

De finansiella nyckeltal som används i analysen är ovägdade. Det innebär att alla de 49 kommuner som ingår i Västra Götalands län väger lika tungt avseende medelvärde oavsett storlek. Anledningen till att detta beräkningssätt valts, är dels att det är det mest vanligt förekommande beräkningssättet, dels att Göteborgs kommuns siffror inte skall slå igenom i analysen.

I slutet av denna finansiella analys finns en tabell där ett antal finansiella nyckeltal under perioden 2002–2004 redovisas för genomsnittet bland kommunerna i länet. Nyckeltalen är till stor del desamma som används i den finansiella profilen längre fram i denna rapport. I tabellen finns dock några kompletterande nyckeltal, vilka fördjupar den nedanstående analysen ytterligare.

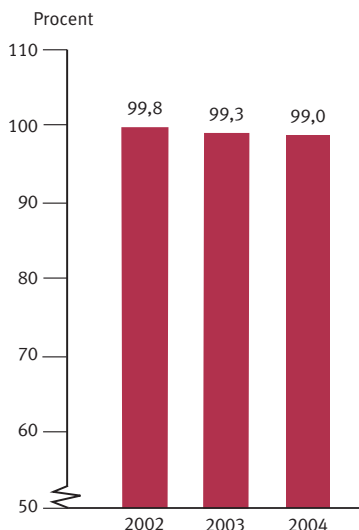
Västra Götalands län består av 49 kommuner

I Västra Götalands län bor ca 1 500 000 invånare fördelade på 49 kommuner. De 49 kommunerna omsatte under år 2004 ca 51 miljarder kr. Balansomslutningen uppgick till ca 58 miljarder kr. Kommunerna investerade under 2004 för totalt ca 3,5 miljarder. Den klart största kommunen är Göteborg som har ca 500 000 invånare och omsätter drygt 23 miljarder. Balansomslutningen uppgår till ca 27 miljarder.

Förbättrad balans mellan löpande intäkter och kostnader

En förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att ha balans mellan löpande intäkter och kostnader. På lång sikt räcker det dock inte att intäkterna och kostnaderna är lika stora, utan minst 2% av de löpande

Nettokostnadsandel 2002–2004

Resultat före extraordinära poster/ verksamhetens kostnader 2002–2004

intäkterna bör finnas kvar för att finansiera årets nettoinvesteringar med. Det innebär att de löpande kostnaderna över en längre period ej bör ta mer än 98% i anspråk av de löpande intäkterna. Detta benämns på fackspråk att nettokostnadsandelen inklusive avskrivningar och finansnetto inte bör överstiga 98%.

Den genomsnittliga nettokostnadsandelen (inkl. avskrivningar och finansnetto) i Västra Götalands län förbättrades mellan 2002 och 2004 från 99,8% till 99,0%, vilket innebär att skatteintäkterna under perioden ökade något snabbare än nettokostnaderna. En förklaring till detta var skattehöjningar i 25 av 49 kommuner, men också en bromsad kostnadsutveckling bland många kommuner.

Starkast nettokostnadsandel under 2004 redovisade Vara med 94,2%, Lerum med 95,3%, Lidköping med 95,5% och Strömstad med 96,3%. Under 98% låg också Tanum, Götene, Borås, Karlsborg, Essunga, Tibro, Tidaholm, Partille, Skövde, Sotenäs, Vänersborg, Göteborg, Alingsås, Öckerö och Munkedal. En nettokostnadsandel under 98% anses vara god ekonomisk hushållning.

Svagast nettokostnadsandel redovisade Dals-Ed och Orust med 102,7% som följdes av Bollebygd med 102,5%. Över eller på 100% låg också Grästorp, Gullspång, Lysekil, Herrljunga, Ulricehamn, Mariestad, Svenljunga, Lilla Edet, Töreboda, Färgelanda, Kungälv och Tjörn. När en kommun ligger över 100% innebär detta att de löpande kostnaderna överstiger de löpande intäkterna, vilket är ohållbart på lång sikt om en balans i ekonomin skall upprätthållas.

28 kommuner i länet stärkte sin nettokostnadsandel under perioden 2002–2004, resterande 21 kommuner försvagade den.

Resultat före extraordinära poster visar en positiv utveckling

Ett annat sätt att mäta balansen mellan kommunens löpande kostnader och intäkter är att studera "resultat före extraordinära poster". Relateras det till verksamhetens bruttokostnader, kan man göra jämförelser mellan kommuner. Måttet bör ligga minst runt 2% över en längre tids period. Då klarar de flesta kommuner av att finansiera en normal kommunal investeringsvolym med löpande skatteintäkter. Det kommer i sin tur att innebära att kommunen bibehåller sitt korta och långa finansiella handlingsutrymme.

Under den analyserade treårsperioden stärktes resultatet före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader från 0,3% till 0,8%. Årets resultat i förhållande till verksamhetens kostnader gick från 0,1% till 1,1%. Skillnaden mellan de två resultaten utgörs av extraordinära poster. Dessa var under 2004 klart högre än under 2002 och 2003.

Starkast resultat före extraordinära poster i relation till verksamhetens kostnader under år 2004 redovisade Vara med 4,9%. Därefter följde Lerum med 4,1%, Götene med 3,1%, Lidköping med 2,8%, Tanum med 2,9% och Strömstad med 2,7%. Av dessa kommuner var Lerum och Tanum nya i toppen jämfört med 2003.

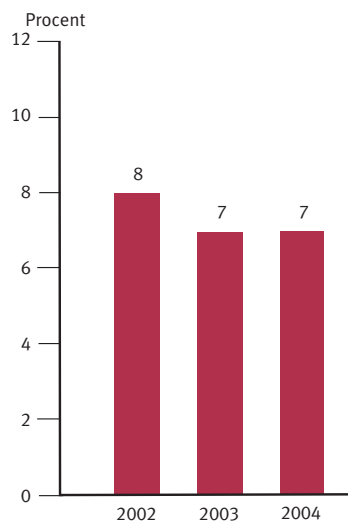
Svagast resultat före extraordinära poster redovisade Orust och Bollebygd med -2,2%. Därefter följde Dals-Ed med -2,0% och Grästorp, Gullspång, Herrljunga och Ulricehamn med -1,8%. Negativa resultat redovisades också av Färgelanda, Lilla Edet, Lysekil, Kungälv, Mariestad, Svenljunga, Töreboda och Tjörn.

Det rådde en stor variation mellan kommunerna avseende resultatnivå. Spännvidden mellan starkaste och svagaste värdet varierade under 2004 mellan -2,2% och 4,9%. År 2002 var motsvarande siffror från -3,5% till 3,5%. Den trend som tidigare har kunnat urskiljas – att skillnaden mellan starkaste och svagaste kommun krymper – fortsatte, dock i minskad omfattning.

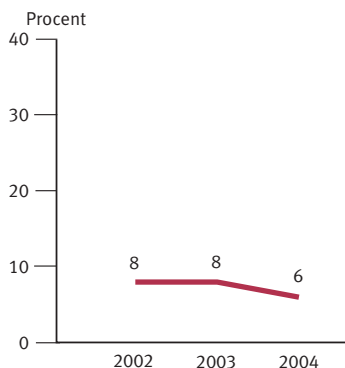
Den kommun som stärkte sitt resultat före extraordinära poster mest under perioden 2002–2004 var Lidköping med 23,7 procentenheter. Denna kraftiga förbättring berodde till största delen på stigande kurser på aktieplaceringar. Efter Lidköping kom Tibro med 4,1, Sotenäs med 3,4 och Lerum med 2,9 procentenheter. Svagast utveckling uppvisade Herrljunga med -4,3 och Ulricehamn med -4,2, Svenljunga med -4,0 och Bollebygd med -3,6 procentenheter.

Av Västra Götalands läns kommuner redovisade 28 av 49 kommuner (57%) en positiv utveckling av resultat före extraordinära poster under perioden.

Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader 2002–2004

Självfinansieringsgraden av investeringarna 2002–2004

Om en vägning görs av resultat före extraordinära poster avseende de tre senaste årens utveckling, så var det Vara kommun som uppvisade starkast genomsnittliga resultat med 3,4% per år. Därefter följde Munkedal med 2,3%, Strömstad med 2,1% och på fjärde plats kom Lerum med 2,0%. De kommuner som uppvisade svagast genomsnittliga resultat före extraordinära poster under perioden var Lidköping med

-3,0% per år, följd av Dals-Ed på och Gullspång -2,6%. Lidköping belastas dock tungt av sitt extremt svaga resultat under 2002 till följd av vikande kurser på aktieplaceringar.

Varierad investeringsvolym i länet

Relateras årets investeringar till verksamhetens nettokostnader, redovisade kommunerna i länet ett genomsnitt på 8% under 2002. År 2003 och 2004 sjönk den genomsnittliga investeringsvolymen till 7%. Jämfört med övriga granskade län i Sverige uppvisade Västra Götalands län en genomsnittlig investeringsvolym under perioden.

Variationerna var stora mellan enskilda kommuner. Den kommun som investerade mest i förhållande till sina nettokostnader under 2002–2004 var Kungälv med i genomsnitt 14% per år. Kungälv följdes av Vara med 12%, Härryda och Hjo med 11% och sedan kom Mellerud, Skövde och Tranemo med 10%. Den kommun som investerade minst var Lilla Edet med 3% i snitt per år. Därefter kom Essunga, Grästorp, Munkedal och Öckerö med i snitt 4%.

Positiv utveckling av skattefinansieringsgraden av investeringarna

När den löpande driften har finansierats bör det helst återstå tillräckligt stor andel av skatteintäkterna för att större delen av investeringarna skall kunna finansieras med egna medel. Detta benämns skattefinansieringsgrad av investeringarna och 100% innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året. Sker detta, kommer kommunen att stärka sitt finansiella handlingsutrymme.

Västra Götalands läns genomsnittliga skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar förbättrades under perioden.

2002 kunde kommunerna i genomsnitt finansiera 78% av årets nettoinvesteringar med skatteintäkter. Under 2003 förbättrades detta mått till 97%. Förklaringen till förbättringen var till viss del ett förbättrat resultat, men framför allt en lägre investeringsvolym än under 2002.

Under 2004 stärktes skattefinansieringsgraden ytterligare några procentenheter till 102%. Detta innebar att den genomsnittliga kommunen i länet kunde finansiera sina investeringar med skatteintäkter. Förklaringen till förbättringen var enbart ett förbättrat resultat, då investeringsvolymen var ungefär lika stor som 2003. Skattefinansieringsgraden varierar liksom övriga nyckeltal kraftigt mellan olika kommuner i gruppen. Nyckeltalet är både beroende av vilket resultat och vilken investeringsvolym kommunen uppvisar. Det är också på det viset att de olika kommunerna befinner sig i olika investeringsfaser, vilket gör att skattefinansieringsgraden bör studeras över en längre tidsperiod för att några slutsatser skall kunna dras. Enskilda år kan variera kraftigt, speciellt i mindre kommuner, eftersom investeringar i fastigheter och anläggningar där slår hårdare mot nyckeltalet.

Starkast genomsnittlig skattefinansieringsgrad under 2002–2004 hade Munke-dal, Essunga, Bengtsfors, Falköping och Öckerö med ett årssnitt på över 150%. Samtliga dessa hade dock en investeringsvolym som var mycket under genomsnittet i länet.

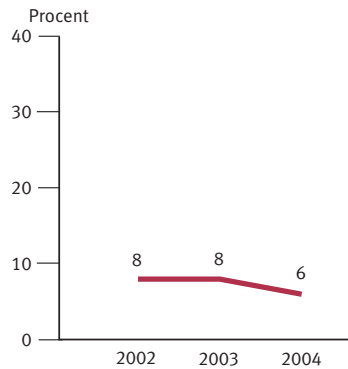
Svagast skattefinansieringsgrad uppvisade Dals-Ed, Gullspång, Hjo och Kungälv. Samtliga låg under 50% i genomsnitt under samma period. Alla dessa kommuner karakteriseras av svaga resultat – förutom Kungälv som istället hade en klart större investeringsvolym än genomsnittet i länet.

Avslutningsvis kan de nämnas att 17 kommuner under 2002–2004 kunde skattefinansiera sina investeringar. Övriga 32 kommuner var tvungna att öka sin låneskuld eller minska på likviditeten. Jämfört med 2001–2003 var det en försvagning med fyra kommuner, då 21 kommuner kunde skattefinansiera sina investeringar under denna period.

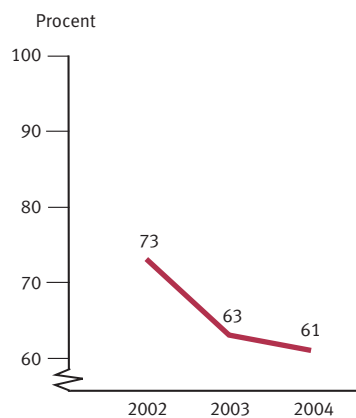
Kontinuerlig försvagning av likviditeten

Länets genomsnittliga kassalikviditet försvagades under perioden från 73% till 61%, vilket innebar att de kortfristiga

Soliditet inkl pensionsförpliktelser och löneskatt inom linjen 2002–2004

Kassalikviditet 2002–2004

skulderna översteg de likvida medlen och de kortfristiga fordringarna. Denna nivå är dock tillfredsställande ur risksynpunkt, eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör ca 30–40% av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. En tumregel är dock att om en kommun hamnar under 50% måste kommunen ibland nyttja en eventuell checkkredit, dvs låna kortsiktigt.

Återigen bör betonas att variationen mellan länets kommuner var stor. Kassalikviditeten varierade mellan 154% och 20%.

Jämfört med 2003 har avståndet mellan starkaste och svagaste värde dock krympt. En koncentration sker mot runt 55–65%. Allt fler kommuner som har eventuellt överlikviditet utnyttjar den till att finansiera sina investeringar med, istället för att gå ut på marknaden och låna.

Starkast kassalikviditet 2004 hade Mark med 154%, därefter följde Tibro med 145%, Partille med 140% och Öckerö med 113%. Svagast likviditet hade Gullspång med 20% och näst svagast Vårgård med 23%. Tredje svagast likviditet uppvisade Kungälv med 26%.

Det är dock viktigt att de kortfristiga skulderna studeras ihop med nyckeltal som soliditet och finansiella nettotillgångar, eftersom likviditeten kan förbättras via upplåning. Detta stärker kommunens kortsiktiga betalningsberedskap, men försämrar samtidigt den långsiktiga betalningsberedskapen i form av soliditeten. Det finns dock ett visst samband mellan svag ekonomi och låg kassalikviditet när det gäller kommunerna i Västra Götalands län.

Försvagad soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen.

Västra Götalands läns genomsnittliga soliditet (inkl samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) försvagades från 8% till 6% under 2002–2004. En viktig förklaring till detta var att kommunernas genomsnittliga resultat inte klarade att täcka ökningen av pensionsförpliktelserna inom linjen.

Även soliditeten varierade kraftigt mellan kommunerna. Starkast soliditet under 2004 hade Lidköping med 60%, följd av Sotenäs med 45%, Mölndal med 37%, Ulricehamn med 35%, Tranemo med 33% och Mark med 31%. Detta är nästan identiskt samma ordningsföljd som under 2003, förutom att flertalet av kommunerna har tappat en till två procentenheter.

Svagast soliditet under 2004 uppvisade Stenungsund med -42%. Näst svagast soliditet uppvisade Lysekil med -41%. Lysekil följdes av Lilla Edet med -36%, Gullspång med -26% och Mellerud med -23%. Dessa fem kommuner och ytterligare tolv kommuner i länet redovisade en negativ soliditet när samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt inkluderas i måttet. Det var dock två kommuner mindre än under 2003.

Av de 49 kommunerna i länet var det 15 kommuner som under perioden lyckades förbättra sin soliditet (inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt) mellan 2003 och 2004. 28 kommuner försvagade sin soliditet och 6 kommuner uppvisade en oförändrad soliditet.

Soliditet är dock svår att jämföra kommuner emellan, då en eventuell upplåning som vidareutlånas till kommunala bolag påverkar soliditeten i negativ riktning. Även pensionsskuldberäkningar kan variera mellan olika kommuner på grund av att de har kommit olika långt med att aktualisera sina pensionsförpliktelser.

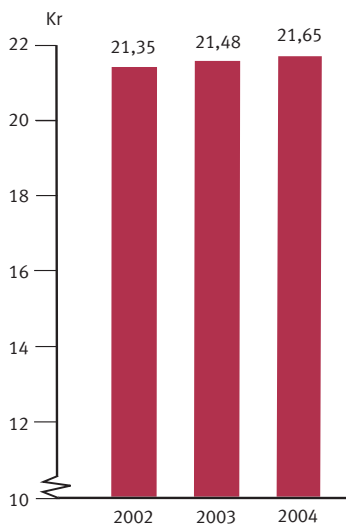
Oförändrade finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen samtliga omsättningstillgångar, långfristiga placeringar och fordringar samt kort- och långfristiga skulder. Nettot av dessa har sedan relaterats till verksamhetens kostnader för att en jämförelse skall kunna ske kommuner emellan. Måttet är intressant eftersom det speglar den tidsrymd som ligger någonsans mellan likviditetsmåten och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som "medellång betalningsberedskap".

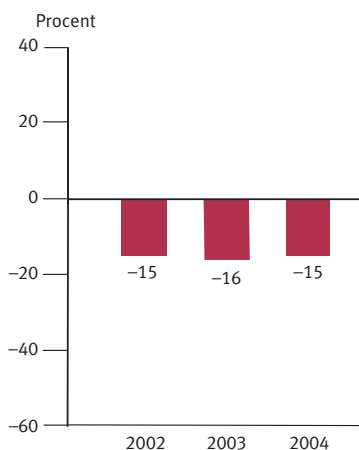
Studeras år 2002 i förhållande till 2004 skedde ingen större förändring beträffande de genomsnittliga finansiella nettotillgångarna relaterade till verksamhetens kostnader. De låg på från -15% under 2002 och 2004. Under 2003 försvagades de tillfälligt till -16%.

Starkast värde avseende finansiella nettotillgångar relaterat till verksamhetens

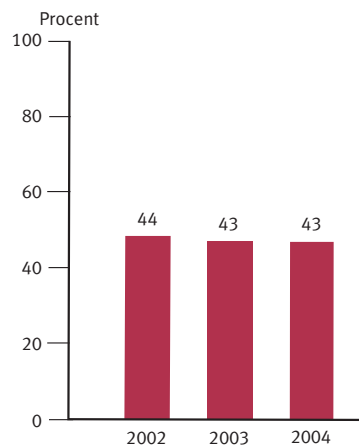
Primärkommunal skattesats 2002–2004

Finansiella nettotillgångar/ verksamhetens kostnader 2002–2004

Borgensåtagande 2002–2004/ verksamhetens kostnader

kostnader under 2004 uppvisade Lidköping med 79%. Näst starkast var Mölndal med 27%. Positiva värden redovisades av ytterligare nio kommuner, totalt elva. Svagast värde uppvisade Gullspång med -59%, följd av Tanum med -56% och Dals-Ed med -52% och Stenungsund med -51%.

Skattesatsen ökade under perioden

Den genomsnittliga skattesatsen i länet förändrades under 2002–2004 från 21,35 kr till 21,65 kronor på grund av skatthöjningar i 25 kommuner. Elva kommuner höjde skatten under 2003 och fjorton kommuner under 2004.

I detta sammanhang kan det också påpekas att åtta kommuner har höjt skatten under 2005 och att den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgår i dagsläget till 21,73 kr. Det innebär en genomsnittlig skatteökning på närmare 40 öre under de tre senaste åren.

Borgensåtaganden minskar något

Kommunerna i Västra Götalands län fortsatte under perioden att minska sina borgensåtaganden, dock i minskad omfattning jämfört med tidigare.

Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader, redovisade kommunerna i länet ett genomsnittligt värde på 44% år 2002. Två år senare hade det sjunkit till 43%. En förklaring till detta är minskade borgensåtaganden för egnahem och småhus. På senare år har även försäljningar av bostadsbestånd och att några kommuner har övergått från borgen till internbanksförfarande spelat roll.

De kommuner i länet som under år 2004 hade beviljat mest i borgensåtaganden i relation till verksamhetens kostnader var Strömstad (155%), Trollhättan (91%), Stenungsund (90%), och Sotenäs (84%). Lägst borgensåtagande hade beviljats av Töreboda och Gullspång (4%), Grästorps (8%) samt Göteborg och Tidaholm (14%).

De kommuner som, i relation till verksamhetens kostnader, minskade sina borgensåtaganden mest under perioden var Mölndal, Trollhättan och Partille med -12 procentenheter följd av Vårgårda med -10 pro-

centenheter. Därefter följde Ale och Tjörn med –8 procentenheter.

30 kommuner minskade under perioden sina borgensåtaganden. Femton kommuner ökade sina borgensåtaganden. Mest ökade Öckerö, med 20 procentenheter, därefter följde Skövde med 16 procentenheter.

Förbättrad budgetföljsamhet

Budgetföljsamhet mäts den i modellen mot ”resultat 1” eller resultatraden ”verksamhetens nettokostnader”. Meningen är att försöka fånga verksamhetens/nämndernas budgetföljsamhet exklusive finansiella poster. För att kunna göra jämförelser kommunerna emellan relateras budgetavvikelsen till verksamhetens kostnader.

När det gäller ovanstående budgetavvikelse skedde en genomsnittlig förbättring från –1,5% till 0,4% mellan 2002 och 2004. En kommun hade under 2004 ingen budgetavvikelse, 26 kommuner uppvisade en positiv avvikelse och 22 kommuner redovisade en negativ budgetavvikelse när det gäller verksamhetens nettokostnader. Detta är en klar förbättring jämfört med 2002 och 2003.

Sammanfattningsvis

Det genomsnittliga resultatet bland kommunerna i Västra Götalands län förbättrades för andra året i följd. En förklaring till detta var skattehöjningar i ett antal kommuner. En annan var en lägre ökningstakt av verksamhetens kostnader och en kraftigare ökning av verksamhetens intäkter än de senaste åren. En tredje faktor som påverkade resultatet i positiv riktning var ett förbättrat finansnetto.

I kombination med oförändrad investeringsvolym jämfört med 2003 ledde detta till att många kommuners finansiella hand-

lingsutrymme förbättrades något under 2004. En annan positiv trend var att budgetföljsamheten förbättrades i merparten av kommunerna under perioden. Nämnerna i de enskilda kommunerna var överlag bättre på att hålla sina tilldelade kommunbidrag.

Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt försvagades dock under perioden, trots en hel del engångsintäkter i samband med försäljningar och bolagsbildningar. Detta är ett problem som bör uppmärksammas. Skuldbördan i form av icke finansierade pensionsförpliktelser får inte bli för tung för kommande generationer. Då kommer de att få använda en allt för stor andel av sin skatt till att finansiera vad tidigare generationer har konsumerat.

När det gäller resultatnivå och finansiellt handlingsutrymme på kort och lång sikt är skillnaderna stora mellan enskilda kommuner eller grupper av kommuner. Det finns få kommuner som har samma finansiella förutsättningar. Västra Götalands län innehåller kommuner som uppvisar kontrollerade resultatnivåer i kombination med relativt stark finansiell ställning, såsom Borås, Lerum, Lidköping, Mark, Partille, Strömstad, Skara, Tibro, Tidaholm, Tranemo och Vara. Länet innehåller också ett antal kommuner som både har problem med svaga resultatnivåer och en svag finansiell ställning – i många fall kombinerat med en hög skattesats. Dessa är Dals-Ed, Grästorp, Gullspång, Hjo, Herrljunga, Lilla Edet, Lysekil, Mariestad, Mellerud, Orust, Stenungsund och Åmål.

Tabellen på nästa sida försöker beskriva styrkor och svagheter hos de olika kommunerna utifrån perspektiven skattesats, resultatnivå samt kort- och långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Modellen

är subjektiv, men bygger på de kriterier kring god ekonomisk hushållning som har redovisats i analysen ovan. Tabellen skall ses som en beskrivning av finansiella förutsättningar i grova drag. Graderingen är gjord utifrån 2004 års räkenskaper.

På näst sista sidan i denna rapport finns en karta som bygger på att kommunerna i Västra Götaland graderas efter hur finansiellt stark den enskilda kommunen var under 2004 när det gäller de fyra perspektiv som finns i den finansiella profilen. Vad som framkommer är att kommunerna i Sjuhäradsbyggen och södra Skaraborg generellt har starkare finansiella förutsättningar än övriga kommuner i Västra Götaland. Vidare syns det att kommunerna Bohuslän och förortskommunerna till Göteborg för det mesta har genomsnittliga finansiella förutsättningar i förhållande till övriga kommuner i Västra Götaland. Svagast finansiella förutsättningar generellt finns bland kommunerna i Dalsland och norra Skaraborg.

Hur har din kommun utvecklats i förhållande till övriga kommuner?

I denna analys har en beskrivning gjorts av den genomsnittliga finansiella utvecklingen i Västra Götalands läns kommuner under perioden 2002–2004. Spridningen mellan olika kommuner var dock mycket stor när det gäller samtliga analyserade nyckeltal. Det är därför intressant att studera var enskilda kommuner befinner sig i denna spridning. På sidorna 12–15 görs en analys av var din kommun befinner sig och hur den har utvecklats i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands län. Vilka likheter och olikheter uppvisade din kommun i förhållande till övriga kommuner? Till grund för analysen ligger den finansiella profil som presenteras på sidorna 10–11.

Finansiella styrkor och svagheter hos kommunerna i Västra Götalands län

FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde ¹	Varken starkt eller svagt ¹	Svagt värde ¹
<p>Skattesats För samtliga fyra nyckeltal i denna tabell gäller att ”ju högre upp i tabellen kommunen befinner sig desto starkare värde har kommunen på nyckeltalet”.</p> <p>Exempelvis: Partille har den lägsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med starkt värde längst till vänster. Den placeras därför högst upp.</p> <p>Dals-ed är den kommun som har den högsta skatten bland de kommuner som ligger i kolumnen med svagt värde. Den placeras därför längst ned.</p> <p>Detta innebär att rangordningen när det gäller samtliga nyckeltal går från vänster till höger kolumnvis.</p>	<p>21,10 kr eller lägre Partille Tranemo Essunga Tjörn Vara Töreboda Ulricehamn Skara Tidaholm Lidköping Falköping</p>	<p>21,11 till 22,00 kr Mölnadal Skövde Tibro Mariestad Öckerö Svenljunga Lerum Härryda Orust Trollhättan Bollebygd Borås Vårgårda Götene Karlsborg Göteborg Herrljunga Mark Färgelanda Sotenäs Grästorp Alingsås Kungälv Strömstad Tanum Ale Hjo</p>	<p>22,00 kr eller högre Vänersborg Stenungsund Uddevalla Lysekil Bengtsfors Åmål Munkedal Lilla Edet Gullspång Dals-Ed</p>
<p>Resultatnivå (Resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader)</p>	<p>1,5% eller starkare Vara Lerum Götene Lidköping Tanum Strömstad Karlsborg Borås Essunga Tibro Tidaholm Partille Vänersborg Munkedal Skövde Göteborg Alingsås Hjo Öckerö Sotenäs Falköping</p>	<p>1,49% till 0,0% Uddevalla Härryda Stenungsund Vårgårda Mellerud Mölnadal Bengtsfors Tranemo Skara Mark Trollhättan Ale Åmål</p>	<p>-0,1% eller svagare Tjörn Kungälv Färgelanda Töreboda Svenljunga Lilla Edet Lysekil Mariestad Grästorp Gullspång Herrljunga Ulricehamn Dals-ed Bollebygd Orust</p>

1) De olika värdena för de finansiella nyckeltalen är satta utifrån subjektiva värderingar. Detta är författarens egen bedömning av vad som bör anses som god ekonomisk hushållning för en kommun över en längre tid. Värderingar baserar sig dock till stor del på de genomsnittliga värden som finns i kommunsektorn i Sverige. En vägning av dessa har gjorts mot rådande teorier kring en organisations möjligheter till kort- och långsiktig överlevnadsförmåga.

FINANSIELLA MÅTT**Starkt värde¹****Varken starkt eller svagt¹****Svagt värde¹****Långsiktig resultatnivå**

(Genomsnittligt resultat före extra-ordinära poster under de tre senaste åren / verksamhetens bruttokostnader)

1,5% eller starkare

Vara
Munkedal
Strömstad
Lerum
Karlsborg
Mark
Tidaholm
Borås
Götene
Falköping
Tanum
Tranemo

1,49% till 0,0%

Härryda
Göteborg
Alingsås
Essunga
Partille
Stenungsund
Svenljunga
Ale
Vårgårda
Kungälv
Tibro
Uddevalla
Möndal
Skara
Vänersborg
Öckerö
Bengtstors
Trollhättan
Ulricehamn
Töreboda
Herrljunga
Lilla Edet
Tjörn
Åmål
Sotenäs

-0,1% eller svagare

Hjo
Färgelanda
Mellerud
Skövde
Mariestad
Bollebygd
Orust
Lysekil
Grästorp
Dals-ed
Gullspång
Lidköping

Kortsiktigt finansiellt handlingsutrymme

(Kassalikviditet)

75% eller högre

Mark
Tibro
Partille
Öckerö
Svenljunga
Sotenäs
Trollhättan
Lerum
Ale
Färgelanda

74,9% till 55%

Vänersborg
Falköping
Strömstad
Borås
Tanum
Göteborg
Lilla Edet
Karlsborg
Essunga
Åmål
Dals-ed
Munkedal
Bengtstors
Orust
Mellerud
Uddevalla
Vara
Möndal

54,9% eller lägre

Götene
Härryda
Ulricehamn
Tidaholm
Stenungsund
Tjörn
Alingsås
Tranemo
Skövde
Töreboda
Lysekil
Herrljunga
Skara
Bollebygd
Hjo
Mariestad
Grästorp
Lidköping
Kungälv
Vårgårda
Gullspång

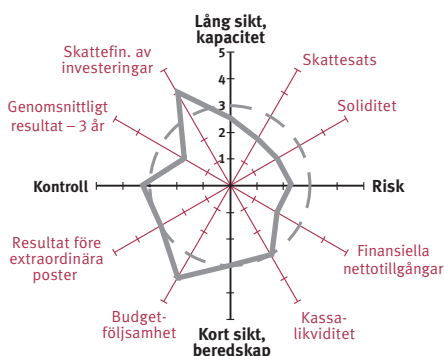
FINANSIELLA MÅTT	Starkt värde ¹	Varken starkt eller svagt ¹	Svagt värde ¹
Långsiktigt finansiellt handlingsutrymme (Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt)	25% eller högre	24,99% till 0%	-0,1% eller svagare
	Lidköping	Borås	Skara
	Sotenäs	Skövde	Tjörn
	Mölnadal	Vara	Ale
	Ulricehamn	Tibro	Vänersborg
	Tranemo	Trollhättan	Åmål
	Mark	Vårgårda	Karlsborg
	Tidaholm	Öckerö	Orust
	Strömstad	Alingsås	Hjo
	Svenljunga	Kungälv	Grästorp
	Lerum	Töreboda	Mariestad
		Bengtstors	Munkedal
		Härryda	Göteborg
		Dals-ed	Mellerud
		Essunga	Gullspång
		Götene	Lilla Edet
		Färgelanda	Lysekil
		Herrljunga	Stenungsund
		Falköping	
		Partille	
		Tanum	
		Bollebygd	
		Uddevalla	

Finansiella nyckeltal, Västra Götalands län 2002–2004

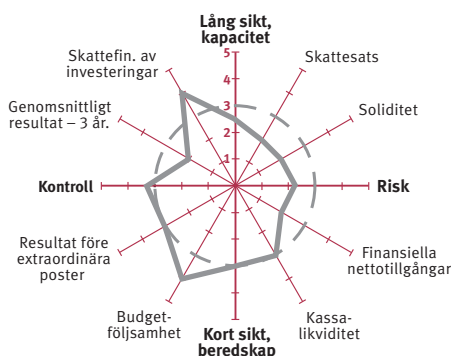
	2002	2003	2004
Verksamhetens nettokostnader/skatteintäkter, %	93,9	94,6	94,3
Avskrivningar/skatteintäkter, %	4,7	4,6	4,6
Finansnetto/skatteintäkter, %	1,2	0,1	0,1
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,8	99,3	99,0
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	78	97	102
Nettoinvesteringar/verksamhetens nettokostnader, %	8	7	7
Resultat före extraordinära poster/verksamhetens kostnader, %	0,3	0,6	0,8
Årets resultat/verksamhetens kostnader, %	0,1	0,5	1,1
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de tre senaste åren, %	0,9	0,6	0,5
Soliditet inkl. hela pensionskulden och löneskatt, %	8	6	6
Primärkommunal skattesats, kr	21,35	21,48	21,65
Kassalikviditet, %	73	63	61
Finansiella nettotillgångar/verksamhetens kostnader, %	-15	-16	-15
Borgensåtagande/verksamhetens kostnader, %	44	43	43
Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader/verksamhetens kostnader, %	-1,5	-0,5	0,4

Så tolkar du den finansiella profilen!

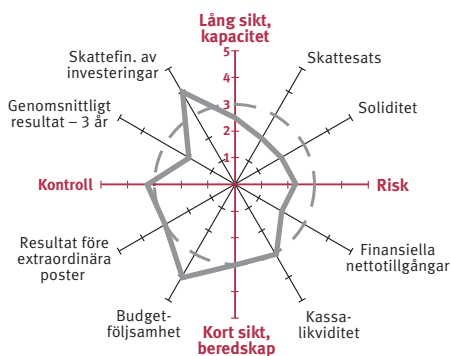
Den finansiella profil i form av ett sk spindeldiagram som används i denna rapport för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv. Nedan görs en beskrivning av de olika delarna i profilen. De beskrivna delarna är markerade med rött. Profilen i exemplet är fingerad.

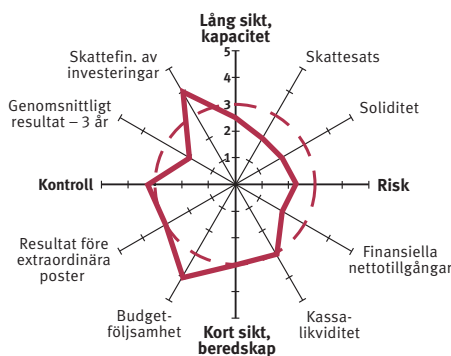
Åtta nyckeltal. Diagrammet innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. Nyckeltalen speglar olika dimensioner av den analyserade kommunens finansiella situation och utveckling. Vissa nyckeltal är relaterade till verksamhetens kostnader för att de skall kunna jämföras mellan olika kommuner. Nyckeltalen beskrivs på sidan elva.

Skalan. Diagrammet har skalan 1–5. Poängskalan är relativ. I vår analys av kommunerna i Västra Götaland (49 st) fördelades poängen enligt följande: Kommunerna med de fem starkaste observationerna inom varje nyckeltal fick en femma, de tio följande en fyra, de nitton därpå en trea, de tio därefter en tvåa och de fem svagaste fick en etta. Poängen har således fördelats enligt en normalfördelningskurva.

Fyra axlar/perspektiv. Diagrammet innehåller fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen. Exempelvis är *Risk* summan av nyckeltalen primärkommunal skatt, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassa-likviditet.

Poäng och genomsnitt. Den heldragna linjen visar de olika poäng som den analyserade kommunen har fått för varje enskilt nyckeltal resp. för de fyra sammanvägda axlarna. Den streckade ringen i mitten visar trean i den analyserade gruppen. Ligger kommunen utanför den streckade ringen har den ett starkare värde än genomsnittet i gruppen och omvänt. Den heldragna linjen redovisar den finansiella profilen för den analyserade kommunen.

Förklaringar av de fyra perspektiven och de finansiella nyckeltalen

De fyra perspektiven

Den finansiella profilen som redovisas i denna rapport innehåller fyra perspektiv som är viktiga ur ett övergripande finansiellt perspektiv. Dessa fyra är: Kontrollen över finansiella utvecklingen, långsiktig betalningsberedskap, kortsiktig betalningsberedskap och riskförhållande. Varje aspekt mäts via de fyra närmaste liggande nyckeltal i profilen. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv.

Långsiktig handlingsberedskap – Det första perspektivet handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt i förhållande till övriga kommuner i grupperna. Alla perspektiv i profilen är relaterade till hur kommunen befinner sig i förhållande övriga kommuner i grupperna. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Kortsiktig handlingsberedskap – Det andra perspektivet redovisar vilken finansiell motståndskraft kommunen har på kort sikt. Det närmaste 1–2 åren fokuseras. I perspektivet ingår nyckeltalen finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet och resultat före extraordinära poster.

Riskförhållande – Med tredje perspektivet risk avses hur kommunen är exponerad finansiellt. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort- och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. I perspektivet ingår nyckeltalen skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassalikviditet.

Kontroll över det finansiella utvecklingen – med det fjärde perspektivet kontroll avses avslutningsvis hur kommunen klarar av att kontrollera sitt finansiella resultat. I perspektivet ingår

nyckeltalen budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgraden av investeringarna och ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren”.

Finansiella nyckeltal

Här följer beskrivningar av de i texten och profilerna förekommande finansiella nyckeltalen.

Borgensåtagande – redovisar de borgensåtaganden som kommunen redovisar inom linjen. Borgensåtagandena divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna.

Borgensåtagandena ingår inte i den finansiella profilen.

Budgetföljsamhet – avvikelser mellan budgeterat verksamhetens nettokostnader och redovisat verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna.

För att erhålla högsta betyg i profilen, skall budgetavvikelsen vara så liten som möjligt.

Finansiella nettotillgångar – omfattar alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på tio års sikt (omsättningstillgångar + långfristiga fordringar + långfristiga placeringar – kortfristiga och långfristiga skulder). Måttet divideras med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna ske mellan de analyserade kommunerna. Måttet speglar en tidsrymd som ligger någonstans mellan likviditetsmätten och soliditeten. Man skulle kunna uttrycka det som ”medellång betalningsberedskap”.

Kassalikviditet – ett mått på hur god kommunens kortsiktiga betalningsberedskap är. Måttet räknas fram genom att likvida medel och kortfristiga fordringar divideras med kortfristiga skulder.

Nettokostnadsandelen – visar hur stor andel av skatteintäkterna och de generella statsbidragen som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar och finansnetto. 100% innebär att skatteintäkter och generella statsbidrag precis täcker den löpande driften.

Investeringsvolym – Årets nettoinvesteringar har ställts i förhållande till verksamhetens nettokostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna emellan.

Resultat före extraordinära poster – summan av kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster (poster av engångskaraktär som uppgår till väsentligt belopp och inte har med den ordinarie verksamheten att göra). Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser skall kunna göras mellan de analyserade kommunerna.

Genomsnittligt resultat före extraordinära poster under de tre senaste åren – beskriver kommunens genomsnittliga resultat under de tre senaste åren. Resultatet har dividerats med verksamhetens kostnader för att jämförelser mellan de analyserade kommunerna ska kunna göras.

Skattefinansieringsgrad – beskriver hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kommunen kan finansiera med egna medel i form av återstående skatteintäkter. Egna medel räknas fram genom att resultatet före extraordinära poster tillförs årets avskrivningar. Kallas ibland självfinansieringsgrad.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större finansiellt handlingsutrymme.

Finansiella profiler för Melleruds kommun 2002–2004

Syftet med den här analysen är att redovisa var Melleruds kommun befinner sig finansiellt och hur kommunen har utvecklats under 2002–2004 i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands län. Detta görs i form av en speciellt framtagen finansiell profil, vars uppgift är att spegla starka och svaga sidor hos den granskade kommunen i förhållande till länets övriga kommuner.

Vad är den finansiella profilen?

Utgångspunkten för analysen som presenteras på de följande sidorna är de finansiella profiler i form av polärtdiagram som redovisas i mittspalten på denna sida. De innehåller dels åtta finansiella nyckeltal, dels fyra perspektiv som är viktiga när en kommuns ekonomi analyseras. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen.

Genom att ta fram tre finansiella profiler för Mellerud för 2002–2004 kan man på ett översiktligt sätt fastställa vilken finansiell utveckling och ställning kommunen haft i förhållande till övriga kommuner i länet. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en 5:a i profilen, har man visserligen det starkaste värdet för nyckeltalet i det granskade länet, men värdet kan behöva förbättras för att nå t ex god ekonomisk hushållning. I allmänhet är det dock så att om kommunen får en 4:a eller en 5:a för ett nyckeltal i den finansiella profilen är nyckeltalets värde oftast mer än tillfredsställande.

Inledningsvis i denna analys belyses hur de åtta nyckeltal som ingår i den finansiella profilen har utvecklats över tiden både för Mellerud och genomsnittet i länet. Därefter följer en kortfattad analys av hur de fyra perspektiven i profilen har förändrats för kommunen mellan 2002 och 2004. Till sist ges en avslutande kommentar till Melleruds finansiella ställning och utveckling de senaste tre åren.

Utvecklingen av några finansiella nyckeltal under perioden 2002–2004

Nettokostnadsandel

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter. Redovisas en nettokostnadsandel under 100%, har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. När kommunen en nettokostnadsandel på 98% eller lägre över en längre tidsperiod brukar detta betraktas som god ekonomisk hushållning.

När Melleruds nettokostnadsandel för 2004 analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader tog i anspråk 93,8% (96,6 = 2003 års nivå) av skatteintäkterna. Vidare tog avskrivningarna i anspråk 3,4% (3,2) och finansnettot 1,7% (2,1). Detta innebar att kommunens nettokostnader sammanlagt utgjorde 98,9% (102,0) av skatteintäkterna. Följaktligen uppnår kommunens resultat 2004 inte de 98% som betraktas som god ekonomisk hushållning.

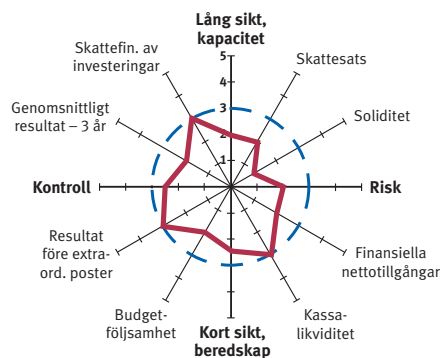
Jämfört med 2003 förbättrades nettokostnadsandelen med 3,1 procentenheter.

Resultat före extraordinära poster

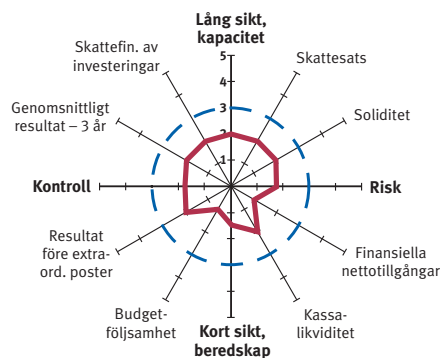
Ett annat mått på balansen mellan de löpande intäkterna och kostnaderna är resultat före extraordinära poster. Detta resultat innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till verksamhetens kostnader ligga runt 1,5–2% över en längre tidsperiod. Detta för att kommunen skall kunna bibehålla sin kort- och långsiktiga handlingsberedskap.

När det gäller resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens kostnader, redovisade Mellerud ett förbättrat resultat under perioden. Kommunen gick från 0,2% till 0,9% mellan 2002 och 2004. Motsvarande genomsnittliga föränd-

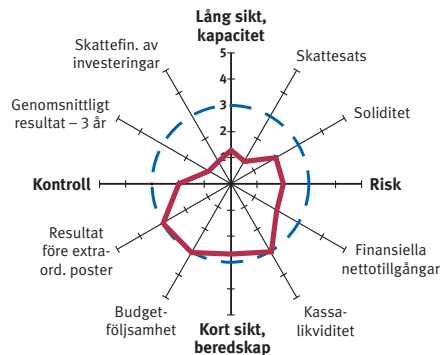
Mellerud 2004

Mellerud 2003

Mellerud 2002

ring för kommunerna i Västra Götalands län var en förbättring från 0,3% till 0,8%.

Mellerud hade alltså 2002–2004 en något starkare resultatutveckling än genomsnittet bland kommunerna i länet, en förbättring med 0,7 procentenheter kontra länets genomsnittliga förbättring med 0,5 procentenheter. Detta innebar en 3:a i den finansiella profilen. Denna poäng var oförändrad jämfört med 2002 och en förbättring jämfört med 2003, då kommunen erhöll en 2:a.

Nettoinvesteringar

Med nettoinvesteringar avses investeringsutgifter med avdrag för eventuella investeringsinkomster. I nettoinvesteringar räknas inga försäljningsinkomster in. För att nettoinvesteringarna skall bli jämförbara mellan kommunerna har de relaterats till verksamhetens nettokostnader.

Relateras Melleruds nettoinvesteringar till verksamhetens nettokostnader, framgår det att kommunen sammanlagt under 2002–2004 hade en total investeringsvolym som var högre än genomsnittet bland övriga kommuner i Västra Götalands län. I genomsnitt investerade Mellerud för 10,0% av sina nettokostnader per år under perioden, medan motsvarande genomsnittliga värde för länet uppgick till 7,3% per år.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När den löpande driften har finansierats bör en så stor andel av skatteintäkterna återstå att större delen av investeringarna kan finansieras med skatteintäkter. Detta benämns skattefinansieringsgrad av investeringarna och 100% innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Sker detta, kommer kommunen att stärka sitt finansiella handlingsutrymme.

Melleruds skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar förbättrades mellan 2002 och 2003 från 14% till 28%. Orsaken till detta var att nettoinvesteringarna

minskade från 73,5 mkr till 16,2 mkr eftersom resultatet försvagades från 1,0 mkr till –7,2 mkr.

År 2004 förbättrades skattefinansieringsgraden kraftigt till 125%. Det berodde både på att resultatet förbättrades till 3,9 mkr, men också på att nettoinvesteringarna minskade till 13,3 mkr.

För länets kommuner i genomsnitt uppgick skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 78%, 97% samt 102% under den aktuella perioden. I jämförelse med länets snitt var Melleruds skattefinansieringsgrad varierad under perioden.

Vad gäller skattefinansieringsgraden av investeringar, erhöll Mellerud under 2002 en 1:a i den finansiella profilen. Under 2003 steg poängen till en 2:a. Under 2004 förbättrades den till en stark 3:a.

Soliditet inkl pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Soliditet är ett mått på kommunens långsiktiga betalningsberedskap. Mellerud hade 2004 en soliditet som var klart svagare än snittet i länet. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till –23% jämfört med genomsnittliga 6%.

Utvecklingsmässigt uppvisade Mellerud under perioden samma trend som genomsnittet bland kommunerna i länet. Kommunen redovisade en försämrad soliditetsnivå från –17% till –23%, medan den genomsnittliga soliditeten i länet sjönk med två procentenheter från 8% till 6%.

Mellerud hade den femte svagaste soliditeten i länet under 2004. Detta innebar en 1:a i den finansiella profilen. Under 2002 och 2003 hade kommunen 2:or.

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla de finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen långfristiga fordringar och placeringar, omsättningstillgångar samt kort- och lång-

fristiga skulder. Nettot av dessa relateras sedan till verksamhetens kostnader för att det skall bli jämförbart kommunerna emellan. Måttet är intressant, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmålet.

Mellerud uppvisade under perioden oförändrade finansiella nettotillgångar på –46%. Detta innebär att kommunens skulder överstiger de långfristiga fordringarna och omsättningstillgångarna. Jämfört med de flesta övriga kommuner i länet har Mellerud klart svagare finansiella nettotillgångar. De genomsnittliga finansiella nettotillgångarna i länet uppgick 2004 till –15%. Detta innebar att kommunen fick en svag 2:a i den finansiella profilen under 2004, vilket var detsamma som under 2002. Under 2003 hade kommunen en 1:a.

De finansiella nettotillgångarna i länet förblev oförändrade under perioden. De uppgick till –15%. Den största förklaringen till detta var en genomsnittlig skattefinansieringsgrad av investeringarna på drygt 90%, men även att kommunerna under 2004 gjorde en hel del realisationsvinster som förbättrade resultatet.

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

År 2002 uppgick Melleruds kassalikviditet till 77%. Under 2003 försvagades den till 45%, för att år 2004 förbättras till 57%. Den genomsnittliga kassalikviditeten bland kommunerna i länet uppgick de aktuella åren till 73%, 63% samt 61%. Detta skall ställas mot Melleruds siffror på 77%, 45% och 57% under perioden. Detta innebar att likviditeten i Mellerud utvecklades något svagare än genomsnittet i kommunerna i länet.

Melleruds likviditetsutveckling och likviditetsnivå innebar att kommunen i den finansiella profilen uppvisade oförändrat värde på en 3:a under perioden.

Skattesats

Ett intressant nyckeltal när en kommuns kapacitet eller potential analyseras är hur hög eller låg skattesats kommunen har i förhållande till kommunerna i länet. En låg skattesats utgör normalt en potential att kunna förbättra kommunens resultat via skattehöjning.

Under 2004 hade Mellerud en kommunal skattesats på 22,49 kr. Denna nivå var 84 öre högre än genomsnittet bland Västra Götalands läns kommuner som uppgick till 21,65 kr.

Mellerud hade under 2004 den sjunde högsta skatten i länet. Detta innebar att kommunen fick en svag 2:a i den finansiella profilen, vilket var en förbättring jämfört med 2002, då kommunen hade en 1:a.

Den genomsnittliga skattesatsen i länet förändrades under 2002–2004 från 21,35 kr till 21,65 kr på grund av skattehöjningar i 25 kommuner. Elva kommuner höjde skatten under 2003 och fjorton kommuner under 2004.

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt. Den mäts i denna rapport mot resultat 1 eller verksamhetens nettokostnader. Avvikelsen ställs sedan i relation till verksamhetens kostnader för att det skall gå att jämföra kommunerna.

För Mellerud uppgick detta mått år 2004 till –0,8%, vilket var en förbättring jämfört med 2003, då avvikelsen var –4,2%. Under 2002 redovisades en avvikelse på –1,5%. För länets kommuner i genomsnitt uppgick budgetavvikelsen relaterad till verksamhetens kostnader till –1,5% under 2002, –0,5% under 2003 samt 0,4% under 2004, det vill säga den genomsnittliga

budgetföljsamheten i länet har tenderat att bli starkare under de senaste åren.

Samma trend gäller också för Mellerud. Poängen för budgetföljsamhet försämrades under perioden. Detta innebar att kommunen gick från en 3:a till en 2:a.

Borgensåtagande

Borgensåtagande är en viktig del som bör vägas in när kommunens riskförhållande studeras. Mellerud hade mellan 2002 och 2004 beviljat högre borgensåtaganden än genomsnittet bland kommunerna i Västra Götalands län. Relateras borgensåtagandena till verksamhetens kostnader redovisade Mellerud år 2004 ett värde på 49%, medan genomsnittet i länet låg på 43%. Under 2002 uppgick detta mått i länet till 44%, vilket innebar att de genomsnittliga beviljade borgensåtagandena i länet minskade marginellt under perioden. Mellerud uppvisade samma trend som länet, där minskade borgensåtagandena med en procentenhet från 50% till 49%.

De fyra finansiella perspektiven

Mellerud förbättrade i den finansiella profilen mellan 2002 och 2004 kontrollperspektivet och långsiktig betalningsberedskap. Den kortsiktiga betalningsberedskapen försvagades och det fjärde perspektivet, riskförhållande, förblev oförändrat.

Kontrollperspektivet förbättrades under perioden från 2,0 till 2,5 poäng. Två nyckeltal förändrades i positiv riktning. Nyckeltalen ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren” förbättrades från en 1:a till en 2:a och skattefinansieringsgraden av investeringarna förbättrades från en 1:a till en 3:a. Budgetföljsamhet däremot, försämrades från en 3:a till en 2:a. Det fjärde nyckeltalet, resultat före extraordinära poster, förblev oförändrat på en 3:a.

Den långsiktiga betalningsberedskapen förbättrades från 1,25 till 2,0 poäng under perioden. Förklaringen till detta var att poängen för skattefinansieringsgraden av investeringarna förbättrades från en 1:a

till en 3:a, ”genomsnittligt resultat under de tre senaste åren” steg från en 1:a till en 3:a och skattesatsens poäng ökade från en 1:a till en 2:a samtidigt som soliditeten försämrades från en 2:a till en 1:a.

Poängen för **riskförhållande** förblev oförändrad under perioden. Den uppgick till 2,0 poäng under hela perioden. Poängen för två nyckeltal förändrades dock. Skattesatsen steg från en 1:a till en 2:a, medan soliditeten sjönk från en 2:a till en 1:a. Kassalikviditeten förblev oförändrad på en 3:a och finansiella nettotillgångar på en 2:a under perioden.

För det avslutande fjärde perspektivet, **kortsiktig betalningsberedskap**, försämrades poängen från 2,75 till 2,5 under perioden. Förklaringen var att poängen för nyckeltalet budgetföljsamhet försämrades från en 3:a till en 2:a. Kassalikviditet (3:a), resultat före extraordinära poster (3:a) och finansiella nettotillgångar (2:a) uppvisade oförändrad poängställning under perioden.

Avslutande kommentar

Mellerud har under den studerade perioden utvecklats finansiellt svagare än genomsnittet i länet, vilket har inneburit att inget av perspektiven i den finansiella profilen uppnår värden för genomsnittet inom Västra Götaland. Kommunen har inte lyckats etablera sig på en positiv resultatnivå under perioden. Ett av åren, 2003, kunde kommunen inte uppvisa en ekonomi i balans. Det negativa resultatet innebär att kommunen inte uppfyller kraven för god ekonomisk hushållning.

För att förbättra kommunens finansiella ställning bör kommunen uppvisa ett positivt resultat för att på sikt kunna förbättra soliditeten som är ett viktigt nyckeltal. Kommunen bör sträva efter att stärka den långsiktiga kapaciteten annars finns det en uppenbar risk för att verksamhetsnedskärningar och/eller skattehöjningar måste göras framöver.

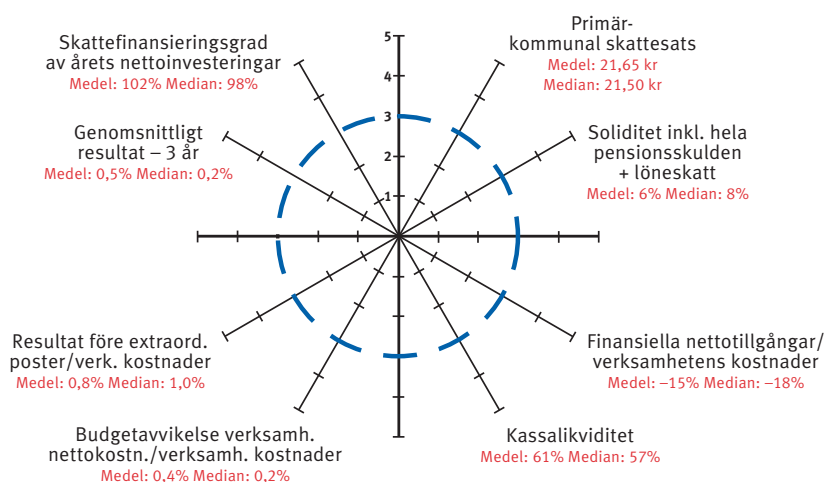
Finansiella nyckeltal

	2002		2003		2004	
	Västra Götaland	Melleruds kommun	Västra Götaland	Melleruds kommun	Västra Götaland	Melleruds kommun
<i>Verksamheten/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	93,9	95,3	94,6	96,6	94,3	93,8
<i>Avskrivningar/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	4,7	2,8	4,6	3,2	4,6	3,4
<i>Finansnetto/skatteintäkter + generella statsbidrag, %</i>	1,2	1,6	0,1	2,1	0,1	1,7
Nettokostnader/skatteintäkter + generella statsbidrag, %	99,8	99,7	99,3	101,9	99,0	98,9
Skattefinansieringsgrad av nettoinvesteringarna, %	78	14	97	28	102	125
Nettoinvesteringar / verksamhetens nettokostnader, %	8	22	7	4	7	4
Resultat före extraordinära poster / verksamhetens kostnader, %	0,3	0,2	0,6	-1,6	0,8	0,9
Årets resultat / verksamhetens kostnader, %	0,1	0,2	0,5	-1,6	1,1	0,9
Genomsnittligt resultat före extraordinära poster relaterat till verksamhetens kostnader under de 3 senaste åren, %	0,9	-1,2	0,6	-0,9	0,5	-0,2
Soliditet inkl. hela pensionsskulden och löneskatt, %	8	-17	6	-22	6	-23
Primärkommunal skattesats, kr	21,35	22,49	21,48	22,49	21,65	22,49
Kassalikviditet, %	73	77	63	45	61	57
Finansiella nettotillgångar / verksamhetens kostnader, %	-15	-46	-16	-47	-15	-46
Borgensåtagande / verksamhetens kostnader, %	44	50	43	47	43	49
Budgetavvikelse verksamhetens nettokostnader / verks kostn, %	-1,5	-1,5	-0,5	-4,2	0,4	-0,8

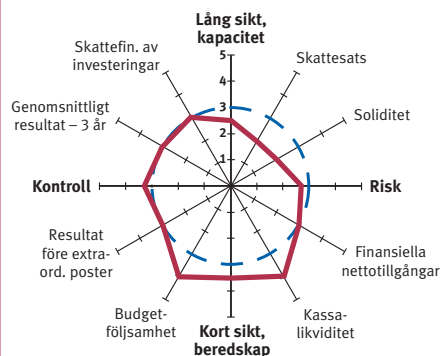
49 finansiella profiler

– Kommunerna i Västra Götalands län 2004

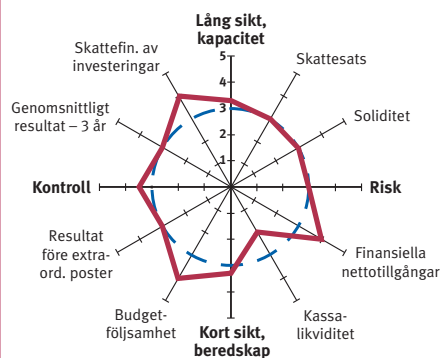
Medel- och medianvärden i profilen 2004

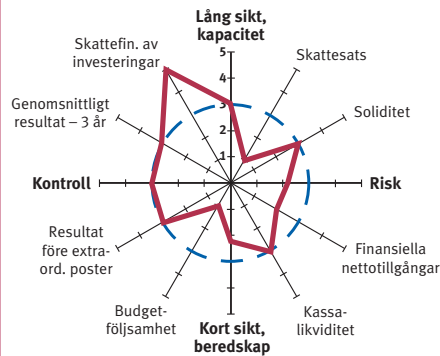
Ale kommun

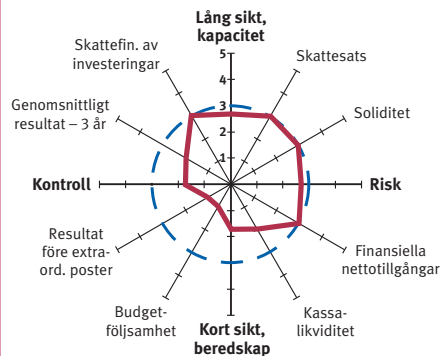
Alingsås kommun

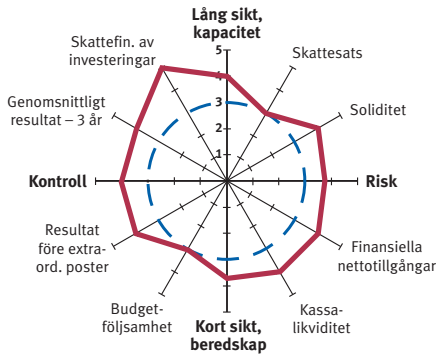
Bengtfors kommun

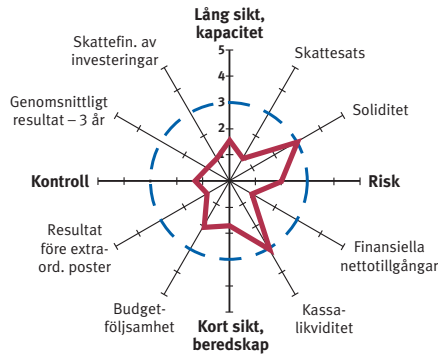
Bollebygds kommun

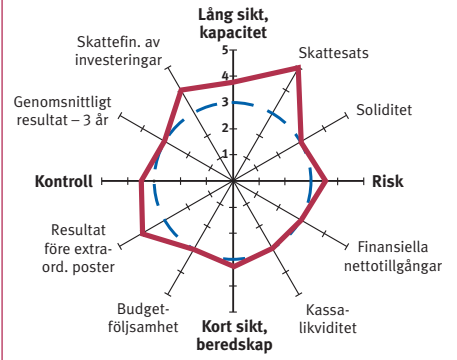
Borås kommun

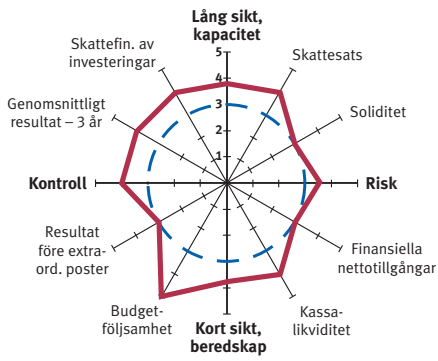
Dals-Eds kommun

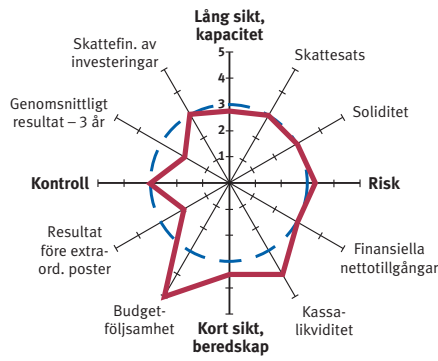
Essunga kommun

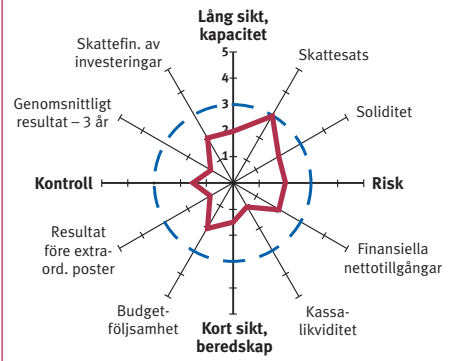
Falköpings kommun

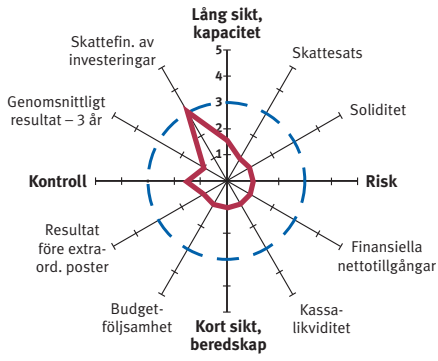
Färgelanda kommun

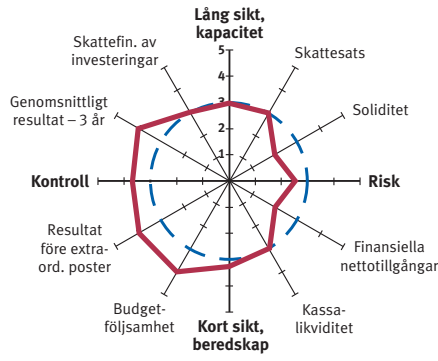
Grästorps kommun

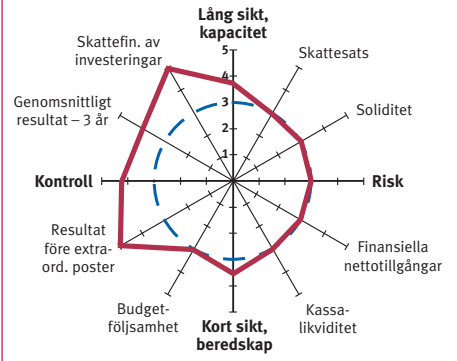
Gullspångs kommun

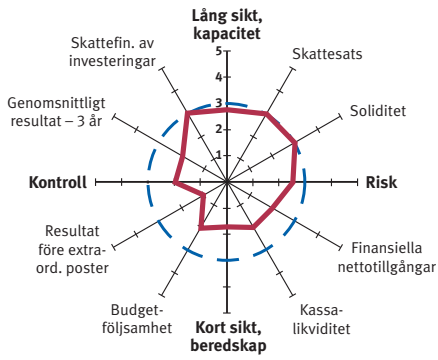
Göteborgs stad

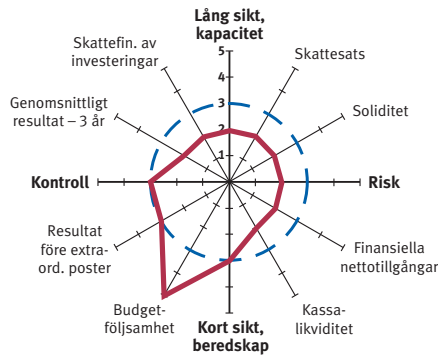
Götene kommun

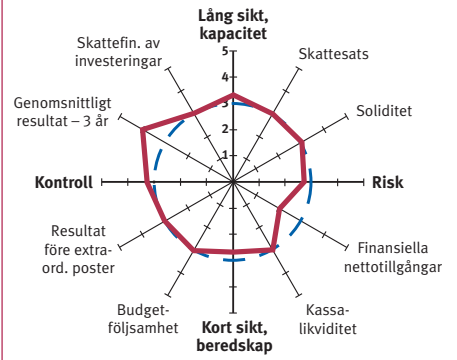
Herrljunga kommun

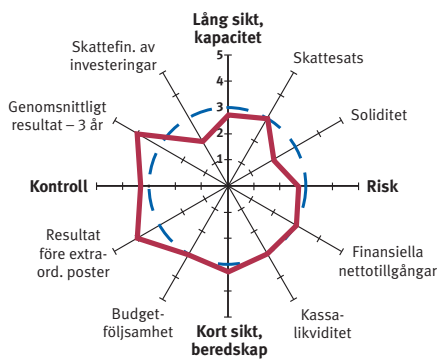
Hjo kommun

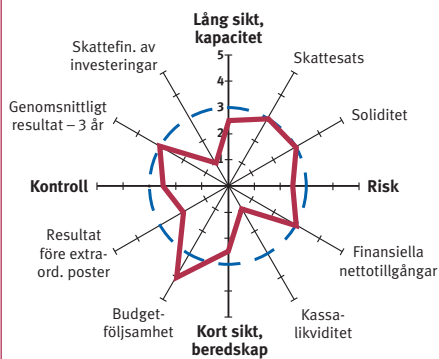
Härryda kommun

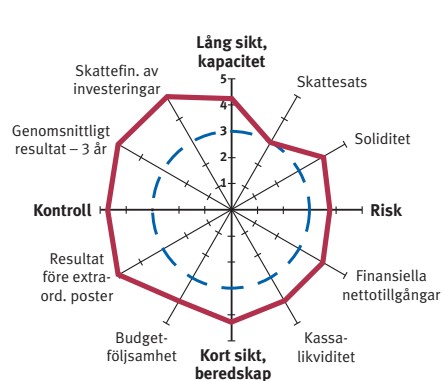
Karlsborgs kommun

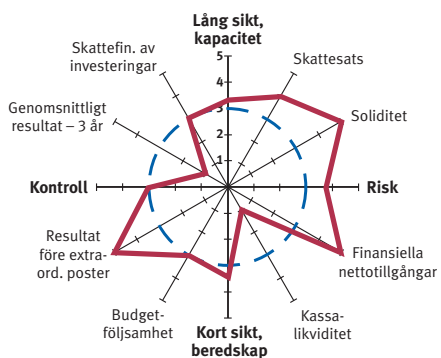
Kungälv kommun

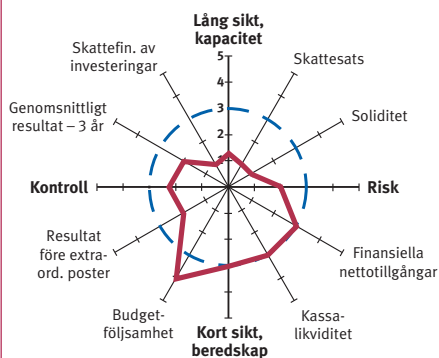
Lerums kommun

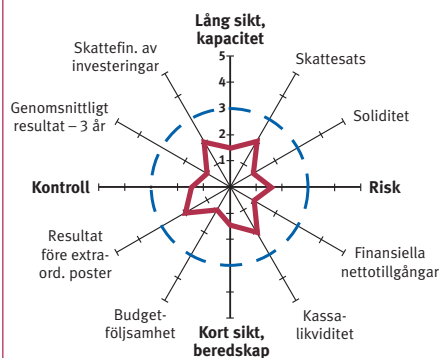
Lidköpings kommun

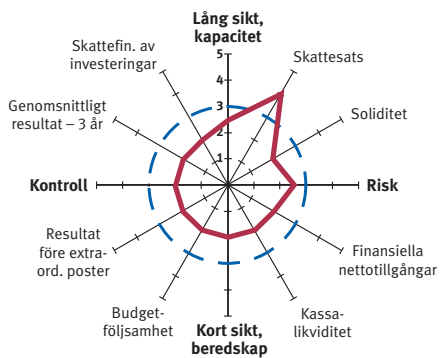
Lilla Edets kommun

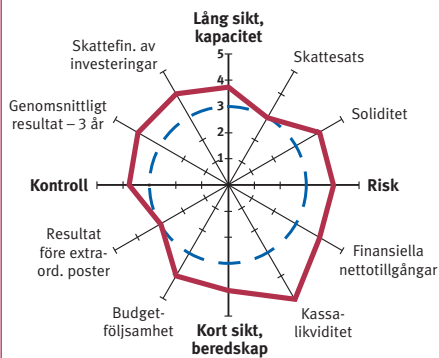
Lysekils kommun

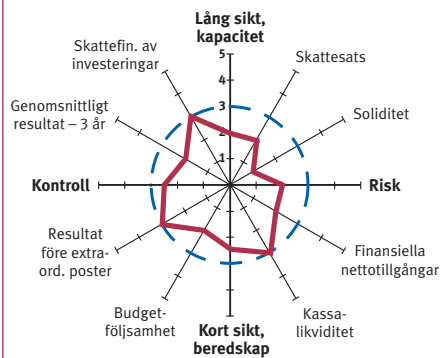
Mariestads kommun

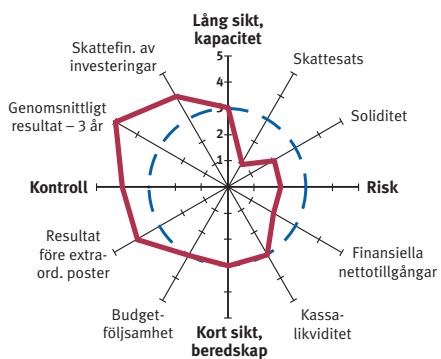
Marks kommun

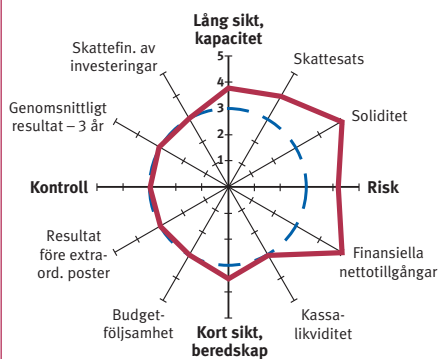
Melleruds kommun

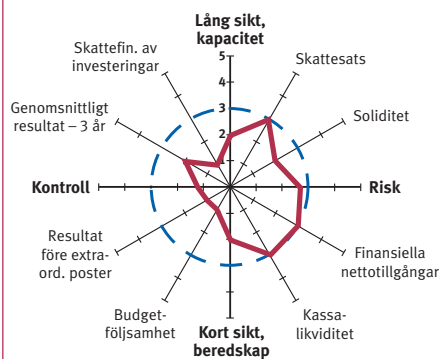
Munkedals kommun

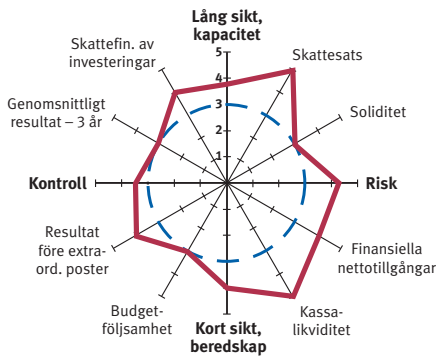
Mölnåls kommun

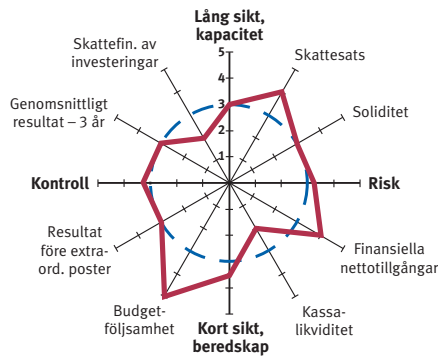
Orusts kommun

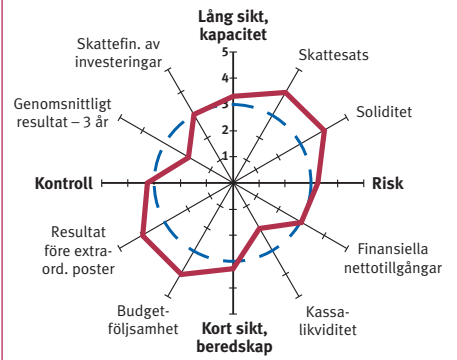
Partille kommun

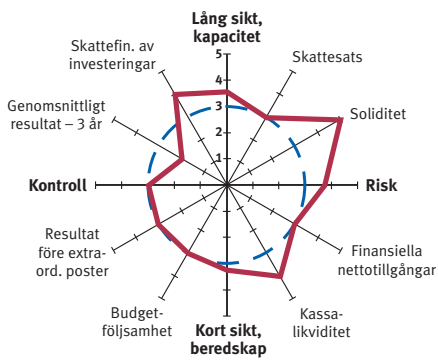
Skara kommun

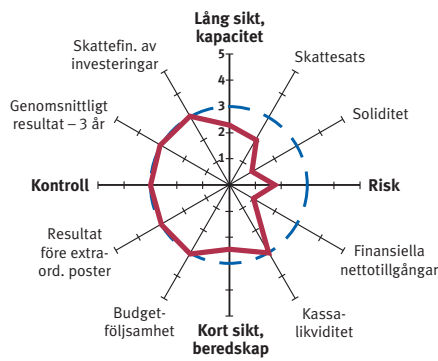
Skövde kommun

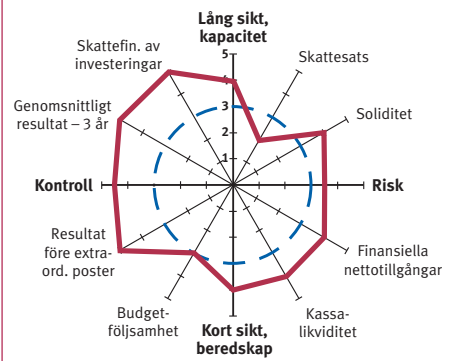
Sotenäs kommun

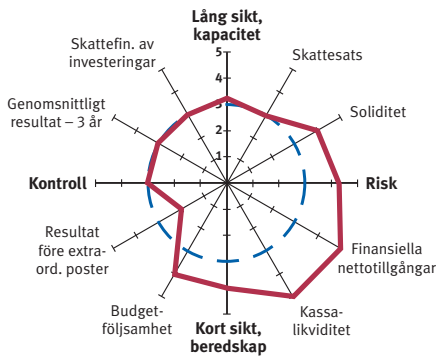
Stenungsunds kommun

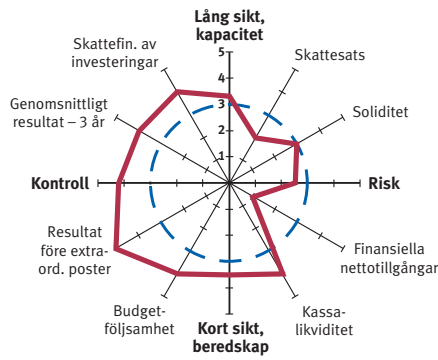
Strömstads kommun

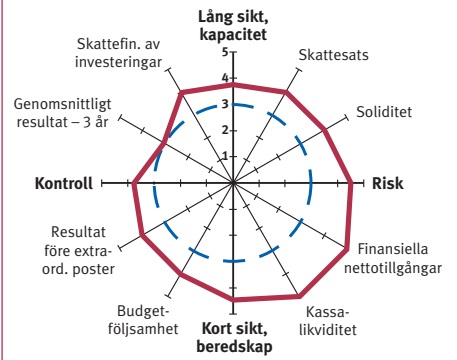
Svenljunga kommun

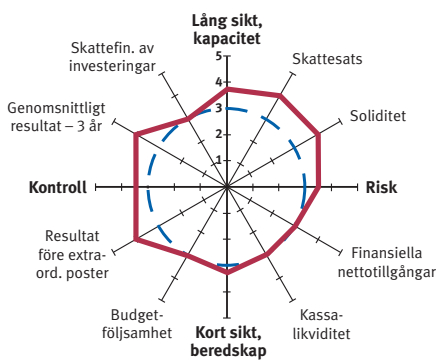
Tanums kommun

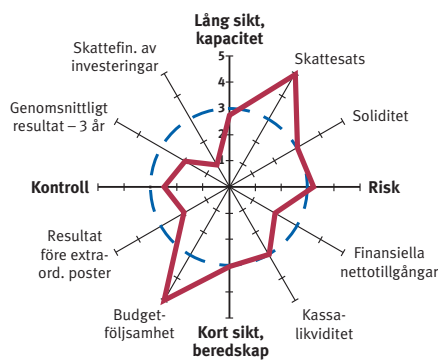
Tibro kommun

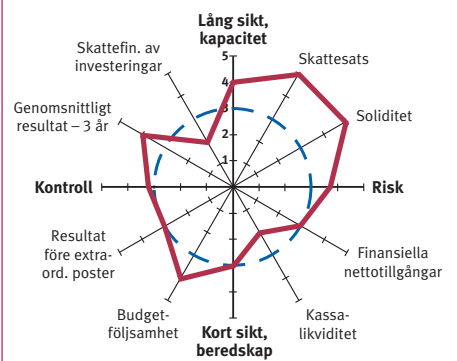
Tidaholms kommun

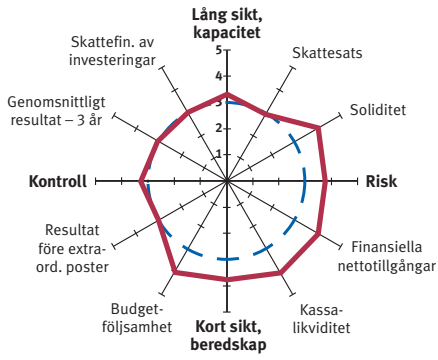
Tjörns kommun

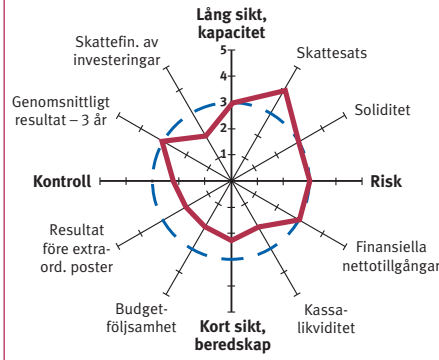
Tranemo kommun

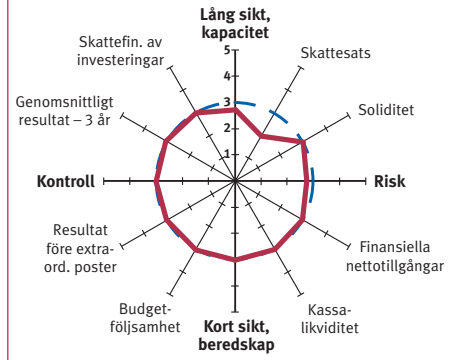
Trollhättans kommun

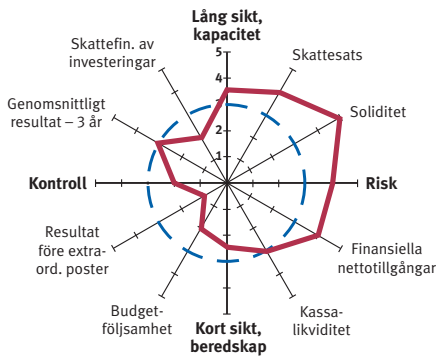
Töreboda kommun

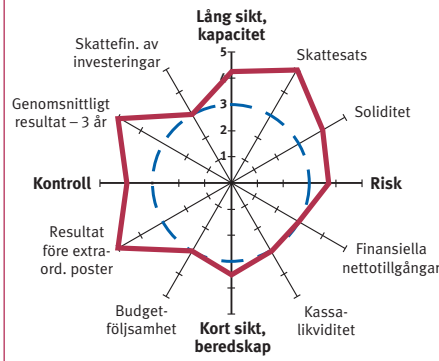
Uddevalla kommun

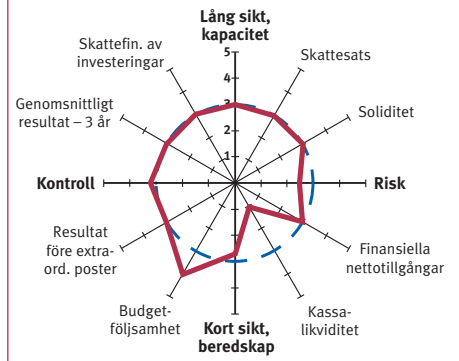
Ulricehamns kommun

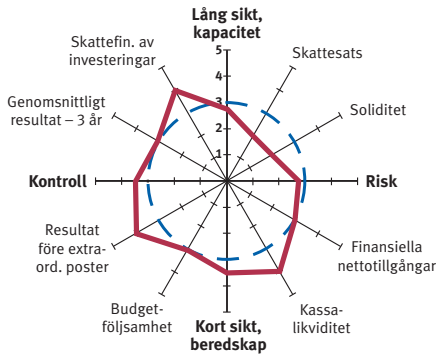
Vara kommun

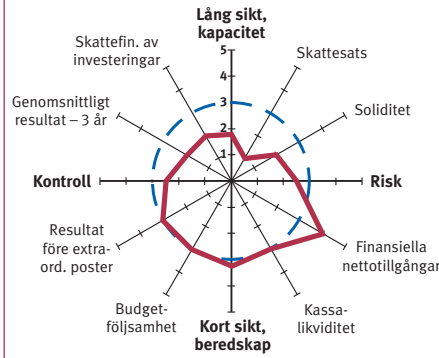
Värgårda kommun

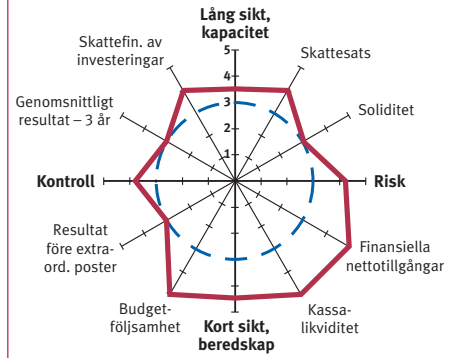
Vänersborg kommun

Åmåls kommun

Öckerö kommun

Kommunforskning i Västsverige är en forskningsorganisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting.

Organisationen och verksamheten utgår ifrån ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting i Västsverige och Göteborgs universitet. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därigenom bidra till att skapa en stark forskningsmiljö vid Göteborgs universitet.

KFi bedriver idag en omfattande forskningsverksamhet framför allt inom områdena ekonomistyrning, finansiell analys, organisationsförändring och effektivitetsbedömning.

**KommunForskning
i Västsverige**

Pilgatan 19a • 411 22 Göteborg
Telefon 031-773 59 00 • Fax 031-773 59 09
E-post kfi&gu.se • www.kfi.gu.se